

STANDPUNTNOTA GRIP | MEI 2015

Handicap, beeldvorming en de openbare omroep.

**Advies voor de beheersovereenkomst VRT
2016-2020**

.....
GRIP vzw | Koningsstraat 136 | 1000 Brussel
T. 02/214 27 60 | info@gripvzw.be | www.gripvzw.be
.....

Inhoud:

1. De media, partners in beeldvorming	p. 3
2. Een stand van zaken	p. 4
3. VN Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap	p. 8
4. Streefcijfers	p. 11
5. Aanbevelingen van GRIP	p. 12
Bijlage: GRIP en beeldvorming in de media	p. 15

1. De media, partners in beeldvorming

Mensen proberen alles in categorieën onder te brengen. We kijken naar wat dingen, dieren, mensen gemeenschappelijk hebben om ze in groepen te kunnen verdelen. Dit doen we om de wereld te begrijpen. Er is echter een groot nadeel verbonden aan het categoriseren van mensen. De kenmerken die ervoor zorgen dat we mensen tot een bepaalde groep rekenen, bijvoorbeeld hun afkomst, zijn de eerste kenmerken die we zien in contact met leden van deze groep. De focus ligt op het verschil. Categorisering leidt gemakkelijk tot stereotypering, we zien enkel het anders-zijn. Hoe we naar mensen kijken, heeft een belangrijk effect op hoe we over hen denken, hoe we ons in hun bijzijn voelen en hoe we ons gedragen.

Mensen met een handicap worden nog te vaak gezien als mensen die overwegend zorg nodig hebben. De kwaliteiten verdwijnen naar de achtergrond. Verschillende rollen opnemen in de samenleving is voor veel mensen met een handicap nog steeds een grote, soms onmogelijke uitdaging. Niet omwille van de beperking op zich, wel door het beeld dat een samenleving heeft. Uitspraken als 'ik kan er niet tegen om een kindje in een rolstoel te zien' leggen de focus op de pijn van een beperking en gaan voorbij aan het individu met al zijn eigenschappen. Het beeld dat handicap enkel kommer en kwel is, dat mensen met een handicap per definitie meer lijden dan mensen zonder handicap dient bijgesteld te worden. Dit betekent echter niet dat pijn en verdriet er niet mogen zijn.

Er moet een omslag komen in de beeldvorming over mensen met een handicap. Mensen met een handicap willen niet langer eenzijdig benaderd worden vanuit een zorgdenken, maar als volwaardige burgers die diverse rollen opnemen (broer/zus, ouder, vriend(in), partner, werknemer, werkgever, collega, ...). Een juiste kijk wordt gevormd door regelmatig en herhaald contact met verschillende mensen van een groep. Een stereotiep groepsbeeld wordt het sterkst bijgesteld via individuele ontmoetingen. Het contact tussen mensen met en zonder handicap wordt in Vlaanderen vaak belemmerd door de aparte circuits, een tekort aan inclusie dus.

Media in het algemeen, televisie in het bijzonder, bereiken een breed publiek. Ze brengen de wereld in de huiskamer. De manier waarop mensen met een handicap in beeld worden gebracht, levert een belangrijke bijdrage aan de beeldvorming over mensen met een handicap. Het gebrek aan contact in het dagelijks leven wordt deels opgevangen door ontmoetingen via de media. Daarom is het belangrijk dat er meer

mensen met een handicap op het Vlaamse televisiescherm te zien zijn en dit in diverse rollen.

2. Een stand van zaken

Diversiteit in de beheersovereenkomst 2012-2016¹

In de beheersovereenkomst 2012-2016 wordt voor het eerst een afzonderlijk hoofdstuk aan diversiteit gewijd. Diversiteit wordt een strategische doelstelling bij de Openbare Omroep. Ook in de organisatiestructuur van de VRT krijgt diversiteit een meer prominente plaats. Daar waar diversiteit aanvankelijk ondergebracht werd bij de sociale dienst, verschuift het naar directieniveau.

De beheersovereenkomst schenkt specifieke aandacht aan diversiteit op vlak van beeldvorming en legt een aantal initiatieven vast.

.....

SD2: De VRT zet diversiteit centraal in de organisatie en hanteert een integrale aanpak op vlak van aanbod en beeldvorming. Het charter diversiteit zal daarbij de leidraad zijn.

OD2.1.: De VRT ontwikkelt jaarlijks een actieplan m.b.t. de vertegenwoordiging van specifieke doelgroepen, vertaald in streefcijfers voor de vertegenwoordiging van vrouwen (33% in het gehele intern en extern geproduceerde tv-aanbod, uitgezonderd programma-aankoop) en van nieuwe Vlamingen (5% in het gehele intern en extern geproduceerde tv-aanbod, uitgezonderd programma-aankoop), en m.b.t. bereik.

OD2.2.: Binnen de inclusieve generalistische programmering – zowel in de amusements- als in de informatieve programma's – is er aandacht voor een evenwichtige vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen en voor een genuanceerde en genderneutrale beeldvorming. Er gaat speciale aandacht naar onder meer vrouwen, nieuwe Vlamingen, personen met een handicap, medioren en senioren.

- *De VRT organiseert een jaarlijkse monitoring via een externe, onafhankelijke partij m.b.t. de evenwichtige*

---

¹ http://www.vrt.be/sites/default/files/attachments/Beheersovereenkomst_VRT_2012-2016.pdf

vertegenwoordiging en genuanceerde beeldvorming van de doelgroepen vrouwen, nieuwe Vlamingen, personen met een handicap en senioren in sleutelprogramma's op ieder tv-net, meer bepaald Vlaamse prime-time programma's.

OD2.3.: *De VRT zal in haar programma's actuele maatschappelijke kwesties aan de orde stellen zoals onder meer (kans)armoede en seksuele geaardheid en waakt hierbij over een genuanceerde beeldvorming.*

- *De VRT werkt samen met hogescholen, universiteiten en belangenorganisaties die expertise hebben m.b.t. de thema's leeftijd, seksuele geaardheid, gender, herkomst, handicap en kansarmoede. Dit overleg draagt bij tot evaluatie van de monitoring en de opmaak van het jaarlijks actieplan. (Beheersovereenkomst 2012-2016, pagina 15)*

.....

We lezen dat de VRT ook haar personeelsbestand meer divers moet maken. Op vlak van tewerkstelling is een streefcijfer vastgelegd. Tegen eind 2012 heeft de omroep 1% mensen met een handicap in dienst, tegen 2014 1,5%. De diversiteitsstages voor etnisch culturele minderheden en personen met een handicap worden opgetrokken van 6 naar 10 en dit zolang er geen evenredige arbeidsdeelname is.

Op vlak van toegankelijkheid stelt de beheersovereenkomst dat de VRT moet investeren in het toegankelijk maken van haar aanbod voor personen met een auditieve/visuele beperking. Via T889 voorziet de omroep ondertitelinformatie voor gesproken ondertiteling bij alle programma's en programmaonderdelen in een andere taal dan het Nederlands, met uitzondering van een aantal programma's van de nieuwsdienst. Tegen eind 2012 zijn alle programma's van de nieuwsdienst voorzien van ondertitelinformatie. De VRT zendt per jaar één (kwaliteits)fictiereeks uit met behulp van audiodescriptie. Voor mensen met een auditieve beperking wordt 95% van de programma's ondertiteld via T888. Tegen eind 2014 zijn alle nieuws- en duidingprogramma's voorzien van ondertiteling. Een jaar na het in werking treden van de beheersovereenkomst worden het 19u-journaal en het Ketnet-journaal aangeboden met VGT via open internet. Het weekoverzicht van het Ketnet-journaal wordt via televisie in VGT aangeboden. De Openbare Omroep maakt het mogelijk dat distributeurs VGT via interactieve digitale televisie verspreiden.

Een terugblik op de voorbije periode

Diversiteit werd effectief opgenomen door een lid van het directiecollege ondersteund door een stuurgroep en staat zo centraal in de organisatie. De VRT ontwikkelde in 2013 een nieuw actieplan diversiteit en formuleerde concrete doelstellingen en initiatieven om de diversiteit te verbeteren. We stellen echter vast dat er niet gelijkmatig geïnvesteerd wordt voor de verschillende kansengroepen en vrouwen.

.....

Bij de VRT is er grote vooruitgang geboekt op het vlak van sensibilisering bij het netmanagement en bij de productiehuizen. De VRT wil nu een nieuwe stap zetten om de streefcijfers uit de beheersovereenkomst (33% vrouwen en 5% nieuwe Vlamingen) te halen.

Eén, Canvas en Ketnet stappen af van vrijblijvende briefings over diversiteit aan de programmamakers. In plaats van aanbevelingen bij briefings wordt overgestapt naar concrete resultaatsverbintenissen en specifieke projecten voor elk net. Daarbij zal de focus blijven liggen op gender en kleur.

Om een beter resultaat inzake diversiteit te halen zullen de briefings nu verfijnd worden zodat er op de verschillende netten meer vrouwen en meer kleur te zien is (bij kandidaten, hoofdrollen, personages, ankers, enzovoort). Elk programma zal daarop gescreend worden. Op die manier moeten (op elk net) de programma's er samen toe bijdragen om de streefcijfers te halen. Ook aangekochte programma's zullen extra gescreend worden op hun diversiteitsgehalte. Daarnaast zullen er, wat betreft de beeldvorming, extra acties opgezet worden rond gender, mensen met een handicap, zorg en armoede.²

.....

Uit bovendaand begrijpen wij dat er voor personen met een handicap geen resultaatsverbintenissen vastgelegd worden en dat programma's niet gescreend worden op het in beeld brengen van personen met een

---

² <http://www.vrt.be/actieplan-diversiteit>

handicap. De “Krachtlijnen actieplan diversiteit 2013-2014”³ maken hier evenmin melding van.

Via de diversiteitstrofee en het diversiteitsjournaal sensibiliseerde de Openbare Omroep haar programmamakers.

In onze samenleving heeft 10% van de bevolking een beperking. Wil de Openbare Omroep een afspiegeling zijn van een diverse samenleving dan dient het aantal personen met een handicap zichtbaar op het scherm evenredig te zijn aan hun aantal in de samenleving. Ondanks de geleverde inspanningen blijft de schermzichtbaarheid van mensen met een handicap ver onder deze 10%. Dit blijkt uit de resultaten van de “Monitor Diversiteit”.⁴ Een dieptepunt bereikte de VRT in 2013 met 0,7%.⁵ In 2014 stellen we opnieuw een lichte vooruitgang vast (1,1%)⁶. Een substantiële vooruitgang kunnen we dit niet noemen. In 2011, bij het afsluiten van de “Beheersovereenkomst 2007-2011” was er 1,8% personen met een handicap als actor op het scherm te zien bij de Openbare Omroep⁷. We dienen er wel rekening mee te houden dat het toen ging over zowel mensen met een tijdelijke als permanente beperking. Vanaf 2012 worden enkel de actoren met een permanente beperking meegerekend. De onderzoekers deden in dit kader een herberekening voor 2011 en komen op een cijfer van 1,1%. Kwalitatief onderzoek is niet beschikbaar. Uit eigen observaties kunnen we enkele goede praktijken vermelden. Zo levert Iedereen Beroemd dagelijks inspanningen om de samenleving in haar diversiteit te tonen. Regelmatig tonen zij mensen met een handicap in verschillende rollen zonder dat daarbij de focus op de beperking ligt. Ook in een fictiereeks als De Ridder duikt al eens een mooi voorbeeld op. Regelmatig zien we echter programma’s waarin de kijk op handicap vertrekt vanuit segregatie. We denken daarbij aan een uitzending van Koppen over het M-decreet (01/05/2014). Het thema werd uitsluitend benaderd vanuit het buitengewoon onderwijs.

Sinds het in werking treden van de beheersovereenkomst 2012-2016 organiseert de Openbare Omroep tweemaal per jaar een kernoverleg met 5 stakeholders (GRIPvzw, Minderhedenforum, çavaria, Vlaamse Ouderenraad, Nederlandstalige Vrouwenraad), een toegankelijkheidsoverleg en een diversiteitsforum. Sinds juni 2014 startte de VRT een overlegmoment op met betrekking tot de zichtbaarheid van mensen met een handicap. We missen echter een duidelijke definitie met

³ <http://www.vrt.be/krachtlijnen-actieplan-diversiteit-2013-2014>

⁴ <http://www.vrt.be/wie-zijn-we/werkingsprincipes/diversiteit>

⁵ <http://www.gripvzw.be/beeldvorming/945-mensen-met-een-handicap-uit-beeld-bij-vrt.html>

⁶ <https://www.vlaamsparlament.be/parlementaire-documenten/schriftelijke-vragen/970465>

⁷ http://www.vrt.be/sites/default/files/attachments/Monitor_Diversiteit_2011_0.pdf

betrekking tot de positie van de verschillende overlegmomenten binnen de beleidsstructuur van de VRT en de rol van de stakeholders.

In 2013 waren er 0,9% personen met een handicap tewerkgesteld bij de VRT.⁸ Hiermee haalt de omroep de vooropgestelde 1% eind 2012 niet. Voor 2014 zijn er nog geen cijfers bekend. Uit het jaarverslag 2013 blijkt dat er 10 stagiairs met een diverse achtergrond of een handicap aan de slag gingen.⁹ Dit cijfer wordt niet verder geëxpliciteerd.

De Openbare Omroep leverde de voorbije jaren extra inspanningen op vlak van ondertiteling. Via T888 werd in 2013 97,1% van de nieuws- en duidingsprogramma's ondertiteld. Voor alle programma's samen behaalde de VRT 94,7%. Vlaamse Gebarentaal werd overwegend via internet aangeboden. De week van Karrewiet en Karrewiet Plus met VGT zijn te zien op Ketnet en Ketnet.be. De dagelijkse uitzendingen van Karrewiet via Ketnet.be en de ochtenduitzending een dag later op Ketnet. Het journaal van 19u wordt uitgezonden met VGT via Deredactie.be. Alle programma's met VGT zijn gratis te herbekijken via Net Gemist en Ooit Gemist. In 2013 slaagde de VRT er niet in de totaliteit van haar programma's van auditieve ondertiteling te voorzien. Wel werden alle programma's van de nieuwsdienst voorzien van gesproken ondertiteling. De Openbare Omroep bood in 2013 drie fictiereeksen aan met audiodescriptie (Witse, Wolven, De Ridder).¹⁰ Het jaarverslag van 2014 is nog niet beschikbaar, we kunnen hier dan ook de meest recente cijfers niet vermelden.

3. VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap

Op 2 juli 2009 keurde België het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH) goed¹¹. Doel van het VRPH is dat mensen met een handicap alle mensenrechten en vrijheden genieten zoals elke burger. Inclusie en participatie zijn de basisprincipes van het Verdrag. Ook de media dienen een bijdrage te leveren bij het realiseren van gelijke rechten voor mensen met een handicap. Belangrijk zijn artikels 8 en 21.

Artikel 8 focust op de bevordering van de bewustwording.

---

⁸ http://www.vrt.be/sites/default/files/attachments/VRT_jaarverslag_2013.pdf (p.72)

⁹ http://www.vrt.be/sites/default/files/attachments/VRT_jaarverslag_2013.pdf (p.72)

¹⁰ http://www.vrt.be/sites/default/files/attachments/VRT_jaarverslag_2013.pdf (p.18)

¹¹

http://www.diversiteit.be/diversiteit/files/File//wetgeving_legislation/international/13052009NL_FR.pdf

.....

“1. De staten die Partij zijn verplichten zich onmiddellijke, doeltreffende en passende maatregelen te nemen:

- a) Teneinde binnen de gehele maatschappij, waaronder ook op gezinsniveau, de bewustwording te bevorderen ten aanzien van personen met een handicap te stimuleren;
- b) Om op alle terreinen van het leven stigmatisering, vooroordelen en schadelijke praktijken ten opzichte van personen met een handicap te bestrijden, met inbegrip van die gebaseerd op grond van sekse en leeftijd;
- c. Om de bewustwording van de capaciteiten en bijdragen van personen met een handicap te bevorderen.

2. Maatregelen daartoe omvatten:

...

Het aanmoedigen van alle onderdelen van de media, personen met een handicap te portretteren op een wijze die verenigbaar is met het doel van dit Verdrag;”

.....

Artikel 21 focust op de toegankelijkheid van de media.

.....

“De Staten die Partij zijn nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat personen met een handicap het recht op vrijheid van mening en meningsuiting kunnen uitoefenen, met inbegrip van de vrijheid om op voet van gelijkheid met anderen informatie en denkbeelden te vergaren, te ontvangen en te verstrekken, middels elk communicatiemiddel van hun keuze, zoals omschreven in artikel 2 van dit Verdrag, onder meer door:

1. Personen met een handicap tijdig en zonder extra kosten voor het publiek bedoelde informatie te verschaffen in toegankelijke vormen en technologieën, geschikt voor de verschillende soorten handicaps;
2. Het aanvaarden en faciliteren van het gebruik van gebarentalen, braille, ondersteunende communicatie en alternatieve vormen van communicatie en alle andere toegankelijke middelen,

communicatiemogelijkheden en –formats naar keuze van personen met een handicap in officiële contacten;

- 3. Private instellingen die diensten verlenen aan het publiek, ook via het internet, aan te sporen informatie en diensten ook in voor personen met een handicap toegankelijke en bruikbare vorm te verlenen;*
- 4. De massamedia, met inbegrip van informatieverstrekkers via het internet, aan te moedigen hun diensten toegankelijk te maken voor personen met een handicap;*
- 5. Het gebruik van gebarentalen te erkennen en te bevorderen.*

.....

In haar concluding observations van oktober 2014¹² uit het VN-comité haar bezorgdheid over hoe personen met een handicap worden voorgesteld in de media en formuleert ze een duidelijke aanbeveling.

.....

19. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat personen met een handicap in de media hoofdzakelijk worden voorgesteld als personen met een gebrek en dat zij onvoldoende worden voorgesteld als burgers die volwaardig deelnemen aan de maatschappij.

20. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de professionals uit de geschreven en audiovisuele media aan te moedigen om in hun ethische gedragscode rekening te houden met de diversiteit en om hen passend op te leiden en te sensibiliseren met het oog op een betere inclusie van personen met een handicap in het medialandschap.

.....

In het kader van de nieuwe beheersovereenkomst met de Openbare Omroep is ook artikel 31 van het VRPH niet onbelangrijk. Dit artikel stelt dat de overheid verantwoordelijk is om relevante informatie te verzamelen, met inbegrip van statistische- en onderzoeksgegevens. Zij dienen deze gegevens te gebruiken voor de implementatie van het VN-Verdrag en voor het opsporen en aanpakken van de drempels die personen met een handicap beletten al hun rechten uit te oefenen. De

¹² <http://socialsecurity.fgov.be/docs/nl/publicaties/uncrpd/uncrpd-aanbeveling-180914-nl.pdf>

overheid is verantwoordelijk voor het verspreiden van deze statistieken in een toegankelijke vorm voor personen met een handicap en anderen. Het VN-Comité benadrukt in haar concluding observations het belang om de situatie te kennen van bepaalde kwetsbare groepen van personen met een handicap, dit om te kunnen bijdragen aan de uitwerking van wetten, beleidsmaatregelen en programma's en voor de evaluatie van de uitvoering van het Verdrag. Het Comité betreurt het gebrek aan gegevens op dit moment.

4. Streefcijfers

In het kader van deze standpuntnota staan we expliciet stil bij het belang van streefcijfers voor schermzichtbaarheid. De praktijk leert ons dat de meningen over het opstellen van streefcijfers verdeeld zijn. Helaas is hierover weinig tot geen onderzoek gedaan.

Het is hoe dan ook belangrijk om een onderscheid te maken tussen quota en streefcijfers. Quota zijn afdwingbaar en het niet bereiken van de vooropgestelde doelstelling leidt tot sancties. Streefcijfers zijn niet dwingend, maar concretiseren en objectiveren de doelstellingen.

Wat betreft de schermzichtbaarheid is de ideale situatie dat het aantal personen met een handicap op het scherm een afspiegeling is van de realiteit. 10% van de bevolking heeft een handicap. Die verhouding dient op het scherm weerspiegeld te worden. Om de huidige situatie te schetsen is het nodig het aantal personen dat op televisie te zien is, te tellen. Deze cijfers vinden we terug in de jaarlijkse "Monitor Diversiteit". De cijfers zijn echter niet alleen noodzakelijk om een stand van zaken te bepalen, ze vormen ook de basis voor het opstellen van doelstellingen voor het bereiken van een positieve evolutie. Streefcijfers zijn letterlijk die cijfers waar we in de toekomst naar streven. Ze laten toe om een stappenplan uit te werken. Het vooropstellen van te behalen cijfers zorgt ervoor dat de inspanningen niet vrijblijvend zijn. Je legt een te behalen resultaat op en vraagt op deze manier extra engagement. Het uiteindelijk resultaat kan getoetst worden aan het vooropgestelde getal. Van daaruit kunnen de ondernomen acties in vraag gesteld en eventueel bijgestuurd worden. We zien dat de BBC zichzelf een streefcijfer oplegt om de schermzichtbaarheid van 1,2% personen met een handicap in 2014 te verviervoudigen tegen eind 2017.¹³ Niet elke beperking is echter zichtbaar. Het is

---

¹³ <http://www.bbc.co.uk/mediacentre/latestnews/2014/representation-disabled-people>

vanzelfsprekend dat daar rekening mee gehouden wordt bij het opstellen van een streefcijfer.

We moeten er over waken dat de schermzichtbaarheid van mensen met een handicap echter niet beperkt wordt tot het tellen van het aantal mensen met een handicap dat als actor in beeld komt. Naast een kwantitatieve analyse is ook een kwalitatieve analyse noodzakelijk. Het is niet voldoende dat mensen met een handicap in beeld komen om een omslag in de kijk op handicap te bereiken. Ook de rol die mensen met een handicap opnemen en de manier waarop ze in beeld worden gebracht, moet gemeten worden. Het is noodzakelijk kwalitatieve indicatoren op te stellen die uitmonden in kwalitatieve streefcijfers. Kwalitatieve streefcijfers geven belangrijke informatie over hoe handicap in beeld komt. Zelfs als er weinig mensen met een handicap op het scherm komen, is kwalitatieve analyse noodzakelijk. Meer nog, hoe minder mensen met een handicap te zien zijn, hoe belangrijker de rol is die ze opnemen voor de beeldvorming.

5. Aanbevelingen van GRIP

Algemeen diversiteitsbeleid

Het is noodzakelijk dat de Openbare Omroep blijft investeren in een doortastend diversiteitsbeleid:

- In de nieuwe beheersovereenkomst blijft diversiteit in een afzonderlijk hoofdstuk met haar eigen doelstellingen behouden met specifieke aandacht voor de verschillende minderheidsgroepen en vrouwen.
- Diversiteit wordt ook in de toekomst centraal geplaatst in de organisatie. De verantwoordelijkheid voor diversiteit blijft op directieniveau.
- Het structureel overleg met de organisaties van minderheidsgroepen en vrouwen blijft behouden. We vragen een duidelijke definiëring van de doelstelling van de overlegmomenten en de positie van de stakeholders.
- De schermzichtbaarheid van de diverse minderheidsgroepen en vrouwen wordt jaarlijks gemeten door een externe partij. Refererend naar artikel 31 van het VRPH lijkt ons dit eerder de verantwoordelijkheid van het beleid dan van de Openbare Omroep zelf.

In overeenstemming met dit artikel worden de resultaten in een toegankelijke vorm bekend gemaakt.

- Naast een kwantitatieve analyse van de schermzichtbaarheid wordt er ook kwalitatief onderzoek gedaan. In afstemming met de belangenorganisaties wordt een indicatorenset voor de kwalitatieve analyse van programma's opgesteld.
- De VRT stelt ook voor personen met een handicap voor de verschillende netten concrete resultaatsverbintenissen en specifieke projecten op met betrekking tot schermzichtbaarheid. Programma's, ook de aangekochte, worden extra gescreend op de schermzichtbaarheid van mensen met een handicap.

Personen met een handicap

De verschillende minderheidsgroepen en vrouwen hebben heel wat gemeen. Allen streven we naar evenredige participatie op en achter het scherm. Verder streven we naar een niet-stereotype beeldvorming. Wat betreft de invulling van participatie en beeldvorming hebben de verschillende groepen specifieke vragen. Wij leggen in deze nota de focus op de aanbevelingen met betrekking tot mensen met een handicap.

- De media dienen te beantwoorden aan de algemene principes van het VRPH en met de specifieke richtlijnen in artikel 8 (zie hoofdstuk 4). We stellen geregeld vast dat de beeldvorming in de programma's van de Openbare Omroep niet beantwoordt aan de verwachtingen van het VRPH. In onze communicatie met programmamakers merken we op dat het VRPH onvoldoende gekend is. De Openbare Omroep moet haar medewerkers blijvend wijzen op de paradigmashift met betrekking tot handicap. Zij moeten er van doordrongen zijn dat mensen met een handicap volwaardige burgers zijn en op alle levensdomeinen participeren. Het "Handboek voor mediamakers"¹⁴ biedt handvaten voor het in beeld brengen van mensen met een handicap.
- De voorbije jaren boekte de Openbare Omroep geen substantiële vooruitgang wat betreft het aantal personen met een handicap in beeld. Extra inspanningen zijn dan ook noodzakelijk. We verwachten dat de Openbare Omroep voldoende en efficiënte acties onderneemt om het tij te keren. Er moet hierbij extra aandacht gaan naar personen met een verstandelijke handicap en/of communicatieproblemen. We

---

¹⁴ <http://www.handiwatch.be/node/249>

dringen er bij het beleid op aan ook voor personen met een handicap een streefcijfer op te nemen in de beheersovereenkomst. Deze cijfers zijn, zoals de omroep aangeeft in haar “krachtlijnen actieplan diversiteit 2013-2014”¹⁵, een middel om de resultaten te meten. GRIP pleit voor 1,5% personen tegen eind 2018 en 2% tegen het einde van de beheersovereenkomst. De jaarlijkse kwantitatieve meting wordt aangevuld met een kwalitatieve meting.

- In haar berichtgeving over handicapgerelateerde onderwerpen laat de VRT ervaringsdeskundigen aan het woord.
- De Openbare Omroep vestigt bij al haar medewerkers blijvend de aandacht op een passend taalgebruik over mensen met een handicap.
- De VRT investeert blijvend in de integrale toegankelijkheid van al haar mediakanalen. Ze doet daarbij een beroep op de expertise van de verschillende organisaties van personen met een handicap. Het Slechtzienden en Blindenplatform vraagt bijvoorbeeld meer audiodescriptie en dit voor een gevarieerd aanbod. FEVLADO legt in haar standpuntnota ondermeer de nadruk op de rol van dove Vlaamse Gebarentaligen.
- Op vlak van tewerkstelling zijn streefcijfers nodig om de focus van de organisatie scherp te houden. Dit in afstemming met het algemeen Vlaams kader, dat 3% voorziet voor personen met een handicap en chronische ziekte, in 2020. Het is nodig om intern bij de VRT een groeipad uit te zetten om dat cijfer te halen.
- Ondersteunende maatregelen (zoals loonsubsidie en arbeidspostaanpassing) zijn nu niet in lijn met het algemeen kader zoals voorzien door de minister van werk en/of de minister van bestuurszaken. Het is aangewezen dat de VRT onderhandelingen voert om dit op één lijn te brengen.
- Een bijkomende actie is het werken met voorbehouden betrekkingen. Dit betekent dat bepaalde vacatures worden afgeschermd voor personen met een handicap en chronische ziekte omdat zij in een vergelijkende selectie altijd in het nadeel zijn. Dit kan de instroom en retentie van personen met een handicap verhogen.

---

¹⁵ <http://www.vrt.be/krachtlijnen-actieplan-diversiteit-2013-2014>

Bijlage: GRIP en beeldvorming in de media

Sinds de oprichting van GRIPvzw zijn we actief op het vlak van beeldvorming in de media. Dit resulteerde ondermeer in een aanhoudende dialoog met de openbare omroep. Naar aanleiding van de onderhandelingen in het kader van de "Beheersovereenkomst 2007-2011" en de "Beheersovereenkomst 2012-2016" stelden we samen met organisaties van andere kansengroepen en vrouwen een gemeenschappelijke standpuntnota op met onze aanbevelingen op vlak van diversiteit. In mei 2011 werkte GRIP ook een eigen standpuntnota uit met betrekking tot de beeldvorming van mensen met een handicap bij de Openbare Omroep.¹⁶

GRIP investeerde de voorbije legislatuur, ook buiten de beheersovereenkomst, in beleidsbeïnvloeding op vlak van media. We leverden input in het kader van de Open Coördinatiemethode en namen het thema 'media' op in ons verkiezingsmemorandum. In april 2013 organiseerden we een werkforum met betrekking tot artikel 8 'Bevordering van bewustwording' van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap. We hadden daarbij specifiek aandacht voor de rol van beeldvorming in de media.

Bij gelegenheid gingen we in dialoog met de VRT naar aanleiding van de beeldvorming over mensen met een handicap in een specifieke uitzending. We vermelden hier de constructieve uitwisseling naar aanleiding van de uitzending van Koppen over het M-decreet (1 mei 2014).

We verwijzen tot slot nog naar de website www.handiwatch.be. Met deze website zet GRIP media-analyse op vanuit ervaringsdeskundigen met een handicap. We bieden daar ook het "Handboek voor mediamakers" aan, met tal van tips voor wie media maakt met of over personen met een handicap.

---

¹⁶ <http://www.gripvzw.be/beeldvorming/569-de-nieuwe-beheersovereenkomst-van-de-vrt.html>